

ANYANYELV

Magyarországon a népszámlálások hagyományosan (1880-tól kezdve) az anyanyelvvel mérték a nemzetiséget, tehát a „nyelvében él a nemzet” logika érvényesült. Ez a gyakorlat 1941-ben, majd a későbbiekben módosult.

A 2011. évi magyar népszámlálás a következőképp definiálta az anyanyelvet: az az élő nyelv, amelyet az ember általában gyermekkorában (elsőként) tanul meg, amelyen családtagjaival általában beszél és anyanyelvének vall. A némák és a beszélni nem tudó csecsemők anyanyelvének azt a nyelvet tekintették, amelyen hozzátartozóik rendszerint beszélnek.

A környező országok statisztikai hivatalai nem feltétlenül ugyanezt a definíciót használják népszámlálási gyakorlatukban. Vannak országok, amelyek az anyanyelv meghatározásánál a „korai gyermekkorban használatos” nyelvre vagy a „gyermekkorban használatos” nyelvre utalnak, vagy egyáltalán nem kérdeznak rá az anyanyelvre. A magyarországi népszámlálási gyakorlat szerint 1990-ben egy, 2001-ben három, 2011-ben pedig két anyanyelvre lehetett minden egyes személynek. Így az egyes népszámlálások adatai sem vethetőek össze egymással.

A 2011. évi népszámlálás során a lakosság 14,5 százaléka nem kívánt válaszolni az anyanyelvére vonatkozó kérdésre. A különböző anyanyelvűek arányának meghatározásakor a kérdésre válaszolók számához viszonyítjuk az adott kisebbségi csoporthoz tartozó anyanyelvűek számát.

Számítási példa:

$$\frac{\text{A szlovák anyanyelvűek száma 2011-ben}}{\text{Az anyanyelvi kérdésre válaszolók száma 2011-ben}} \times 100 = \frac{9\,888}{8\,493\,788} \times 100 = 0,12$$

A 2011. évi népszámlálás szerint Magyarországon a szlovák anyanyelvűek aránya 0,12 százalék volt.

ROMA KISEBBSÉG

A 2011. évi CLXXIX. törvény szerint elismert 13 magyarországi nemzeti kisebbség közül létszámban a roma nemzeti kisebbség a legnagyobb. A roma népesség statisztikai számbavételével kapcsolatban két ellentétes álláspont fogalmazható meg. Az első szerint az roma, aki annak tartja magát. Ez az önbesoroláson alapuló meghatározás. A másik szerint azokat a személyeket kell romának tekinteni, akiket a többségi társadalomhoz tartozó személyek külső minősítés alapján romának tartanak.

A két megközelítés alapján meghatározott roma népesség száma jelentősen eltér egymástól. A környezetük által romának minősített személyek száma lényegesen magasabb, mint azoké, akik saját magukat – akár nemzetiség, akár anyanyelv, akár nemzetiségi hovatartozás alapján – romaként határozzák meg.